

S. Sayısı : 119

Mart : mayıs 1935 aylarına aid üç aylık raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası hakkında Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/124)

T. C.

Divanı muhasebat

U. 27708

H. 1266

8 - VI - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüce Reisliğine

Divanı muhasebatın mart - mayıs 1935 aylarına aid üç aylık raporu muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesi mucibince bir maddeden ibaret olarak ayrıca üç leffile birlikte sunulduğunu derin saygılarımla bildiririm.

Divanı muhasebat reisi

S. Oran

Mart : Mayıs 1935 ayları içinde Divanca tetkik ve kontrol edilen işlerden Yüksek Meclisçe bir karara bağlanmağa değer görülen bir mesele aşağıda arz edilmiştir:

Memurin kanununun 73 ncü maddesinde (Mebuslukta geçen müddet tekaüde mahsub olunur ve mebusluk tahsisatının aslı olan (10 000) kuruş tekaüde esas tutulur. Bu madde hükmü birinci ve ikinci Büyük Millet Meclisi azalarına da şamildir) ve 1613 numaralı kanunun 3 ncü maddesinin son fıkrasında da (mebusların harerrah ve tekaüd hesablarında 125 lira maaş esastır) diye yazılı bulunmasına mebni mebus iken veya mebusluktan ayrıldıktan sonra ve fakat başka bir memuriyete tayin edilmeden tekaüdlüklerini isteyenler hakkında bu kanunlar hükümlerine göre muamele yapılmakta ise de mebusluktan sonra memuriyet kabul eden ve memur iken tekaüdlüğünü isteyenlerin de tekaüd maaşlarına mebusluk tahsisatlarının esas tutulacağına dair bir kayıt ve rahat mevcut bulunmamaktadır.

1683 numaralı tekaüd kanunu tekaüdlüğe son maaşın esas ittihaz edilmesi hakkında umumî bir kaide vazetmiş olması itibarile mebusluktan sonra memuriyet kabul edenlerin tekaüdlüklerinde mebusluk tahsisatlarının değil, son memuriyet maaşlarının esas ittihaz edilmesi varid görülmekle beraber memurin kanununun 73 ncü maddesini tefsiren Yüksek Meclisçe ittihaz olunan 324 numaralı ve 19 nisan 1927 tarihli kararın (Maddenin metnindeki on bin kuruş kaydinin memurini mülkiyenin tekaüd maaşına aid 11 ağustos 1325 tarihli kanunun 13 ncü maddesindeki miktar vasatii şehri addedilerek ana göre hesap ve tahsis edileceği) şeklinde yazılı bulunması itibarile 73 ncü maddenin yalnız mebusluktan ayrıldıktan sonra tekaüd edilecekler hakkında tatbik edilmeyib mebusluktan sonra memuriyet kabul edenlerin tekaüd maaşlarının hesabında da bilâhare 1613 numaralı kanunla 125 lira olarak tesbit edilen miktarın, miktarı vasatii şehri olarak kabul edilmesi ve 1683 numaralı kanunla da miktarı vasatii şehri son maaşa inkilâb etmesi itibarile bu kanunun memuriyetinden sonra mebusluktan ayrılarak memuriyet kabul edenlerin de mebusluk tahsisatı üzerinden tekaüdlüklerinin ierası şeklinde imali de varid ve akva görülerek tatbikatta bu yolda devam edilmektedir.

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı muhasebat encümeni

Karar No. 15

Esas No. 3/124

12 - VI - 1935

Yüksek Reisliğe

Divanı muhasebat reisliğinden sunulup encümenimize verilen mart - mayıs 1935 aylarına aid rapor ve buna bağlı cetveller gözden geçirildi.

Bu müddet içindeki muamelelerden Yüksek Meclisce bir karara bağlanması gerekli görülmüş olan raporda yazılı mesele encümenimizce de tetkik edilip gerekleri düşünüldü.

Memurin kanununun 73 ncü maddesi mebuslukta geçen müddetin tekaüdlük hesabında sayılacağı; ve mebusluk tahsisatının tekaüdüğe esas tutulacağı göstermekle beraber son fıkrasile de mebus olmazdan evvel buldukları memuriyetler dolayısıyla müstahak oldukları tekaüd maaşı miktarı mebusluktan alacakları tekaüd maaşından fazla olanlara memuriyet maaşı üzerinden tekaüd maaşı bağlanabileceğini kabul etmiş olduğundan bunun karşılığı olarak mebusluktan sonra memuriyet alıp ta bu memuriyet maaşları mebusluk tahsisatından noksan

olanların tekaüd maaşlarının mebusluk tahsisatı üzerinden hesap edilmesi ve binaenaleyh, Divanı muhasebatça yapılmakta olduğu yazılı şekli muamele encümenimizce de ruh ve maksadı kanuna uygun görülmüştür .

Keyfiyet Umumî heyete bildirilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Divanı Mu. Reisi	M. M.	Kâtib
Niğde	Trabzon	Yozgad
Fark	Mitat Aydın	
Aza	Aza	Aza
Çankırı	Çorum	İstanbul
Rifat Ünür	N. R. Yıldırım	H. Gürsoy
Aza	Aza	Aza
Kastamonu	Kayseri	Konya
Nuri Tamaç	F. Güpgüp	M. H. Üner
Aza	Aza	Aza
Mardin		Muğla
Hilmi Çoruk		Hüsni Kitabcı

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 34

Esas No. 3/124

16 - I - 1936

Yüksek Reisliğe

Divanı muhasebatın mart - mayıs 1935 üç aylık raporunda mebusluktan ayrıldıktan sonra memuriyet kabul ile tekaüdlüklerini isteyenlerin maaşları hakkında yapılacak muamele Büyük Meclisten sorulması üzerine Divanı muhasebat encümenince yazılan mazbatanın Umumi Heyette müzakeresi neticesinde keyfiyetin bir defa da Maliye ve Bütçe encümenlerince tetkikine karar verilmiş olduğundan encümenimizce mesele konuşuldu ve düşünüldü:

Divanı muhasebat encümeni, 1325 tarihli

eski tekaüd kanununun 13 ncü maddesinin tefsirine taallük eden 19 nisan 1927 tarihli Büyük Meclis kararile memurin kanununun 73 ncü maddesine istinaden mebusluktan ayrıldıktan sonra memuriyete almış olanların mebusluk maaşı üzerinden tekaüd edilmeleri lâzımgelseceği mütaleasında bulunmuştur.

1325 tarihli tekaüd kanununun ahkâmı umumiyesi 1683 numaralı yeni tekaüd kanunu ile mekii meriyetten kaldırılmış olduğundan encümenimiz, ahkâmı ilga edilmiş bir kanuna

taallük eden tefsir kararına müsteniden, meri kanun hükümlerine muhalif karar verilmesini kavaidi umumiye ve mevzuatı kanuniye ile kabili telif görmemiştir.

Memurin kanununun 73 ncü maddesine gelince : Bu maddenin hükmü, mebus olmazdan evvel buldukları memuriyetler dolayısıyla müstehak oldukları tekaüd maaşı miktarı mebusluktan alacakları tekaüd maaşından fazla olanlara mahsus ve munhasırdır. Bunun mefhumu muhalifi ve mukabili olan, yani evvelce mebus iken bilâhare memuriyete geçenerlere de mebusluk maaşı üzerinden maaş tahsis edilmesini tecviz eder mahiyette bir hükmü tazammun etmemektedir.

Binaenaleyh encümenimiz, mebusluktan sonra memuriyet yapanlara 1683 numaralı tekaüd kanununun hükümleri dahilinde tekaüd maaşı tahsisi lâzımgeleceği kararını vermiştir.

Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye En. Rs.	M. M.	Kâtib
Bayazıt	Isparta	Çankırı
<i>İhsan Tav</i>	<i>Kamâl Ünal</i>	<i>M. Önsay</i>
Aza		Aza
Yozgad		Kars
<i>E. Draman</i>		<i>Ö. Küntay</i>
Aza		Aza
Diyarbakir		İzmir
<i>Huriye Öviz</i>		<i>D. Dursun</i>

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 100

Esas No. 3/124

18 - III - 1936

Yüksek Reisliğe

Mebusluktan sonra memuriyet kabul ederek bilâhare tekaüdüğü icra edilenlere tahsis oluncak tekaüd maaşı hakkında Divanı muhasebatın mart - mayıs 1935 aylarına aid raporunda bahsolunan meseleye dair Divanı muhasebat ve Maliye encümenlerinin mazbataları üzerine Encümenimizce alınan karar, Umumî Heyetin 13-XI-1935 tarihli toplantısında müzakere edilmiş ve reis vekili Isparta sayılvı Mükerrer Ünal tarafından vuku bulan teklif üzerine tekrar tetkikat icra edilmek üzere Umumî Heyetçe Encümenimize verilmiş olmakla Divanı muhasebat reisi Seyfi Oran hazır olduğu halde tekrar okundu ve konuşuldu :

Esaslı bir sonuca varabilmek için mesleki memuriyet olan mebusların tekaüd maaşları hakkındaki mevzuatın sırasile tekrar tetkiki lüzumlu görülmüştür. 1925 tarihli tekaüd kanununun 6 ncü maddesi memurların mebuslukta geçen müddetlerinin tekaüd müddetine dahil olacağı ve 14 şubat 1332 tarihli kanun da bu gibilerden aidatı tekaüdiye kesilmesi ve bunlardan tekrar intihab edilmeyenlere mebusluktan evvelki memuriyetleri maaşı üzerinden mazuliye maaşı tahsisi hakkında hükümleri muhtevi bulunmaktadı. Bu

bahse Büyük Millet Meclisince ilk defa 788 numaralı memurin kanununun 73 ncü maddesi ile temas edildiğinden evvel emirde bu madde üzerinde durulmuştur.

Mebuslukta geçen müddet tekaüde mahsub edilir ve mebusluk tahsisatının aslı olan on bin kuruş tekaüde esas tutulur. İşbu madde hükmü birinci ve ikinci Büyük Millet Meclisi azalarına da şamildir.

«Mebus olmazdan evvel buldukları memuriyetler dolayısıyla kesbi istihkak ettikleri tekaüd maaşı miktarı bu haddi müteceviz olanlara memuriyet maaşı üzerinden tahsis olunur» diye yazılı olan bu maddenin metni ve esbabı mucibesi tetkik edildi ve bu hususta evvelce encümenlerdeki müzakerelere iştirak eden Mardin sayılvı Ali Rıza Erten ve Tekirdağ sayılvı Faik Öztrak tarafından encümenimize verilen izahat dinlenildi.

Maddenin metninde mesleki memuriyet olan mebusların mebusluktan sonra memuriyet kabul ettikleri takdirde tekaüd maaşlarının nisbette tahsisi lâzımgeleceği hakkında bir kayid mevcut olmayıp maddenin sebebi tedvini

aynı kanunun 72 nci maddesinde tekaüd maaşının bir memurun son on sene zarfında aldığı en yüksek maaş üzerinden hesap edilmesi lâzım geleceğini tesbit etmesine binaen mebuslukta geçen hizmete bir maaş tesbit etmek zaruretin-den ileri geldiği ve mebusların tekaüdüleri halinde bunun yüz lira itibar edilmesi kararlaştırıldığı ve kanun neşri tarihinden muteber olacağına göre bu hükmün birinci ve ikinci Büyük Millet Meclisinde bulunan zevata da teşmili maksadile ikinci fıkrasının ve mebusluktan evvel daha yüksek tekaüd maaşına müstahak olanların hakkı mahfuz tutulmak üzere üçüncü fıkranın yazıldığı anlaşılmıştır.

Ne müzakere zabıtlarında ve ne de esbabı mucibe mazbatalarında mebusluktan sonra memuriyet kabul edenlerin vaziyetlerine temas eden bir kayde tesadüf edilememiş ve Memurin encümeni mazbatasında bu madde hakkında «Mesleki memuriyet olupta mebus intihab edilmiş olan zevatın mebuslukta geçen müddetleri zaten tekaüde mahsub edilmekte olmasına nazaran bunların memuriyette kalmış olsalar idi usulen mazharı terfi olacakları ve binnetice daha yüksek maaş üzerinden aidatı tekaüdiye verecekleri derkâr olunduğundan bir gûna mağduriyete mahal kalmamak üzere bunların mebusluk tahsisatı aslıyesi olan on bin kuruş hesabı ile aidatı tekaüdiyeledini vermeleri ve bunun birinci ve ikinci Büyük Millet Meclisi azalarına da şamil olması tensib kılınarak ayrıca 73 ncü madde tedvin olunmuştur» denilmekle mebusluk sırasında tekaüdüğün icrası keyfiyeti derpiş edilerek maddenin tedvin edildiği neticesine varılmıştır.

On sene zarfında alınan en yüksek maaşın tekaüde esas tutulacağına dair olan memurin kanununun yukarıda bahsolunan 72 nci maddesinin hükmü 1683 sayılı tekaüd kanunu ile ilga edilinceye kadar tecil edildiğinden memurların son on sene zarfında aldıkları maaş vasatının tekaüd maaşlarına esas tutulması hakkındaki 1325 tarihli tekaüd kanunu hükmünün tatbikına devam edilmiş ve bu maddenin mebuslar hakkındaki tarzı tatbiki münasebetile 73 ncü maddenin tefsiri bir takrirle Heyeti unumiyede mevzu bahis edilerek ittihaz edilen 19 nisan 1927 tarih ve 324 numaralı kararla 73 ncü maddedeki yüz lira kaydinin memurini mülkîyenin tekaüd maaşlarına dair olan 1325 ta-

rihli kanunun 13 ncü maddesindeki «Miktarı vasatı şehri muadili» olup mebuslar için yüz liraya maaş vasatı şehri addile tekaüd aylıklarının hesab ve tahsis edilmesi lâzım geleceği tesbit edilmiştir.

1613 numaralı kanunun mebusların tekaüd ve haricrah hesabında 125 lira maaş aslinin esas tutulacağını göstermek suretile yukarıdaki 100 lira 125 liraya çıkarılmıştır.

1683 numaralı kanun, 1325 tarihli tekaüd kanununu ilga etmiş ve son on senelik maaş vasatının tekaüde esas tutulmasına mukabil tekaüdüğün son memuriyet maaş üzerinden icrası ve ancak talebi üzerine tekaüdü icra edilenlerin bu maaş iki sene almamışlarsa bundan evvel aldıkları maaşın tekaüde esas tutulması formülünü vazeylemiştir. Mezkûr kanunun 23 ncü maddesinde mesleki memuriyet olup mebusluğa intihab edilenlerin mebusluk müddeti filî hizmet addolunacağı tasrih edilmiş ve ancak bu kanunla ilga edilen hükümler meyanında 788 numaralı memurin kanununun yukarıda izah olunan 73 ncü maddesine ve 1613 numaralı kanuna temas edilmiştir.

Bu tahlil neticesinde encümenimiz şu kanaate varmaktadır :

1 - Mesleki memuriyet olup birinci Büyük Millet Meclisinden itibaren mebusluğa seçilenlerin daha evvel veya mebusluk sırasında tekaüd hakkını ihraz etmeleri halinde tekaüdlükleri 125 lira ve mebusluktan evvel veya sonraki memuriyetleri daha fazla bir tekaüd hakkı bahsetmişse bu memuriyet maaş üzerinden icra edilmek lâzımgelir.

2 - Mebusluk sırasında tekaüd hakkını iktisab etmeyen ve bilâhare memuriyet kabul edenler hakkında mevceud mevzuatta istisnâî bir hüküm bulunmadığından bunlar hakkında tekaüd kanununun 6 ncı maddesi hükmü tatbik edilmek lâzımgelir. Şu halde tekrar kabul ettikleri memuriyet maaş üzerinden ve şayet bu memuriyeti kabuleden itibaren iki sene geçmeden tekaüdlüklerini talep ederlerse 125 lira üzerinden tekaüd edilmeleri icab eder. Memuriyete tayin edilmeyenlerin ve bunların yetimlerinin hizmet müddetlerine göre 125 lira üzerinden haklarında aynı kanun hükümleri tatbik edilmek icab eder.

Encümenimiz muhtelif kanunların muhassalası olan bu neticeleri bir araya toplayarak tatbikatı

kolaylaştırmak gayesile ve Heyeti Umumiyyede geçen müzakereden mülhem olarak 1683 numaralı kanuna eklenmek üzere yeni bir lâihayı Umumî Heyetin tasvibine arz etmeği ekseriyetle muvafık görmüş ve bu meyanda 1683 numaralı kanunun neşrinden sonra Hükümet ve Divanı muhasebatça on bir zat hakkında cereyan eden tatbikatın mahfuziyetini teminen lâihaya buna dair bir madde ilâve etmiştir.

Umumî heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
M. Şeref Özkan	Mükerrem Ünsal	Sırrı Day

Kâtib	Balıkesir	Çorum
İstanbul	E. Adakan	M. Cantekin
F. Öymen	Gümüşane	İzmir
Edirne	Muterizim.	H. Çakar
F. Kaltakıran	D. Sakarya	
İzmir	Kayseri	Kırklareli
K. İnanc	N. Kerven	Ş. Ödül
Malatya	Malatya	Mardin
M. Öker	O. Taner	R. Erten
Muş	Muş	Ordu
Ş. Ataman	Ş. Çiloğlu	2 nci numarayı ka-
Seyhan		bul etmiyorum,
Naci Eldeniz		H. Yalman

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TEKLİFİ

*Askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun
lâihası*

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun 23 ncü maddesine aşağıda yazılı fıkralar eklenmiştir:

A - Mesleki memuriyet olub mebusluğa seçilenlerden gerek mebus olmazdan evvel gerek mebusluğu sırasında tekaüd müddetini dolduranlara tahsis olunacak tekaüd maaşının hesabında 125 lira aslı maaş esas tutulur. Bunlardan mebus olmazdan evvel veya mebusluktan ayrıldıktan sonra buldukları memuriyet dolayısıyla istihkak kesbettikleri tekaüd maaşı miktarı bu haddi müteceviz bulunanlara memuriyetleri maaşı üzerinden tekaüd maaşı tahsis olunur.

B - Mesleki memuriyet olub tekaüd müddetini doldurmadan mebusluktan ayrılanlar tekrar memuriyete tayin olundukları takdirde haklarında 1683 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hük-

mü tatbik olunur ve memuriyete tayin olunmayanların kendileri veya yetimleri haklarında hizmet müddetlerine göre 125 lira aslı maaş esas tutularak yine mezkûr kanunun hükümleri dairesinde muamele yapılır.

MADDE 2 — 788 sayılı memurin kanununun 83 ncü maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 3 — Mesleki memuriyet olan mebuslara veya bunların yetimlerine bu kanunun neşrinden evvel tahsis edilmiş olan tekaüd ve yetim maaşlarının verilmesine devam olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.